

hujskanju prvakov in da hoče mir v deželi. Prvi shod se je vršil dopoldne v Hudisjah in je bil vkljub temu, da je hudo snežilo, povoljno obiskan. Tudi nekaj nasprotnikov se bilo navzočih, a zadržali so se tih in mirno ter premišljajli besedo govornikov. O „naprednih zahtevah kmetijstva na jezikovni meji“ je poročal v daljšem govoru urednik g. Karl Linhart iz Ptuj. Njegove besede se je z velikim odobravanjem sprejel. Za njim je govoril vrlj župan g. Jakob Lutschoung iz Žihpolja o „kmetijskih stanovskih vprašanjih“. Tudi njegovim ljudnim besedam, ki jih je govoril v domačem koroškem narečju, so kmetje živahno odobraval. Od nasprotnikov se ni nikdo k besedi oglašil. Tako je končal shod z velikim uspehom. Kmetje naj se izražene besede zlasti za bodoče občinske volitve zapomnijo. — Drugi shod se je vršil ob 3. uri popoldne v Sentilju. Vsi prostori gostilne g. Spiessa so bili natlačeno polni s kmetje. Tudi tukaj sta govorila gg. urednik Karl Linhart in župan J. Lutschoung. Odobravanje kmetov kar končati ni hotelo. Sklenili so ednoglasno, da si ustanovijo napredno kmetijsko društvo. Ob koncu shoda je ostal g. župnik Česky in se je govnikom a v imenu cele fare za njuni trud zahvalil. Resnično, videli smo še malo far, v katerih so farani in župnik v tako dobrem sporazumljenju. Kmetje, držite skupaj in ne pustite se od nikogar nahujskati! Naprej!

Župnik Česky je, kakor čujemo, stopil v pokoj in se preselil v Lipo. S tem je boj z njegovimi grdimi sovražniki končan. Upamo, da bode novi kaplan ali župnik, katerega pošlje cerkvena oblast v Sentilju, miren in pameten, zlasti da se ne bode v nobenem oziru v politiko vmešaval. Preteklo sredo (praznik) bi imel novi kaplan (neki gospod iz Štajerskega) prvič v Sentilju mašo čitati. Ali prišel je pač, v zadnjem hipu pa se je premislil in je izginil, bogve zakaj in bogve kam. Tako je moral zopet župnik Česky sv. mašo brati.

Trg Grebinj. Piše se nam: Odkar se je „Narodni dom“ zatvoril, bluje „Š-mir“ ogeanj in žveplo na napredne občinske odbornike in na tržane. Zatvoritev zgodila se je na podlagi zahtevne večine občinskega odbora z ozirom na § 18 obrtnega reda in to po okrajnem glavarstvu. Zatvoritev in v vsakem oziru postavno podlago. Ako bi bili pametni, moral bi se „Mir“ s svojimi pristaši postaviti podvreči. Ali prvaki po Koroškem kričijo tudi tedaj, da se jim krivica godi, kadar se postavu rabí. Grafenauer pripoveduje vendar vedno bajke o „mučeništvu“ Slovencev. Seveda, dotični „Mirovi“ članki namenjeni morajo biti edino za velike tepce. V njih se pripoveduje, da dobiva neki gozdar plačo od graščine, kateri služi, da dežela učitelje plačuje itd. Ja ali to niso preje vedeli? Kdor tega ne vé, je pač veliki bedak. Ali pa je tisti bedak, ki kaj takega piše. Ako pa še „Š-mir“ vprašanje kruha raznih stanov javno kritizira, potem naj bi tudi oni stan omenil, katerega zastopniki imajo vsak dan samo pol ure opraviti, zato pa dobivajo prav lepi dohodek večinoraa od kmetov. Tudi gledé razmerja med kmeti in tržani nima „Mirov“ dopisun nobenega pravega pojma. Vedno in vedno vpíje: Kmetje, odvzemite tržanu kruha! Grebinj nima industrije, nima rudokopa, nima prometa; stoletja sem so že tržani in kmetje drug na drugega navezani. Potrebno za oba stanova je tedaj medsebojno podpiranje in to tudi ne bode nikdar ponehalo. Tako ne mislijo samo tržani, marveč tudi kmetje; samo tisti ne, katerim ne leži gospodarski blagor na srcu. To so prvaki hujskači! Grebinjski tržani plačujejo prav visoke davke; razven državnih, deželnih in občinskih davkov plačujejo še za komuno, oskrbovanje vode itd. kar marsikateremu zunanjemu prav dobro pride; pri temu ne stoji zaslužek tržanov v nobenem razmerju z delom in s skrbmi. Marsikdo bi gotovo drugod bolje izhajal, ali ljubezen do domače grude ga drži nazaj. Grebinj je velika občina. Vsak tržan mora tedaj i za najoddaljšega pota in mostove ter za ubožce cele občine skrbeti. Skrbi pa edino za kmetске ubožce, kajti za tržane imamo stípen-dije. Ali naj bi se tedaj še naprej od narod-njskih sleparjev hujskati pustili? Ne, proč z njimi! Ločite občino in velik del bremen padel bode na ramena hujskačev. Vprašajmo se ob

koncu še: Zakaj so hujskači „narodni dom“ nakupili? Ali so hoteli res kakšne narodne ali politične zahteve uresničiti? Ne! Ne, prvaki hočejo edino gospodarsko odvisnost kmetov! Vzeti bočje kmetu svobodo! Mala četa naprednih mož se živi med nami. Ali celo teh se „Š-Mir“ boji in zato jih hoče gospodarsko uničiti. Kmetje pazite na svojo protost! Ne verujte lažnim prvakom, ki vas hočejo podjarmiti. Branite s krepkjo pestjo tisto kmetško prostost, katero so vaši pradedje s srčno svojo krvjo pridobili! Proč s prvaki hujskači!

Prvaški shod sta obdržala znana dva odrešenika Grafenauer in dr. Brejc 21. p. m. pri Nencu v Leifingu. Prebivalstvo pa hoče i zanaprej v miru z Nemci živeti in zato se i tudi prav malo ovčje shoda udeležilo. Seveda je dopel znani politikujoči tajmoster Rozman, kajti pri takih prireditvah prvakega sovražstva pač ne sme manjkati „dubovnika ljubezni“. Provizorični učitelj Svanyak iz Strujan je seveda tudi zopet okrog skakal. Boje bi pač bilo, da bi ta fantek enkrat že svoje izkušnje naredil, mesto politiko uganjati. Govornika sta seveda kakor po navadi proti soli. Oblasti in naprednjakom psovala, kakor da bi bila zato placana. O gospodarskem potrebnem delu prvaki hujskačev doslej še nismo ničesar slišali. To jim je pač postranska stvar. Glavno je, da se dajo kmetje še vedno odirati. Grafenauer, prvaki doktor, politikujoči far, to je trojca nemirnežev na Koroškem. Ali koroško ljudstvo ne bode dolgo več temu hujskanju mirno gledalo! Prišel bode čas kmetškega obračuna in ta obračun bode za prvake gospode pač prav žalostno končal!

Nehvalezni zvon. Sprejeli smo sledeči uradni popravek: „Uredništvu „Štajerca“ v Ptaju. V zmislu § 19. task. zak. zahteva podpisani župni urad da sprejmete sledeči popravek z ozirom na Vaše poročilo „Nehvalezni zvon“ v št. 48 Vašega lista z dne 28. novembra t. l.: 1. Za rajno penzionistko Elizabeto Leben se je zvonilo tu popolnoma po naročilu njene hčere gosposdine Marije Leben in sicer 16. novembra s 3 zvonovi, 17. novembra na dan pogreba pa z vsemi štirimi zvonovi; in res tedaj, da se je v Rudi le s 3 zvonovi zvonilo. 2. Ravno tako ni res, da nekemu ubogemu hlapcu, ki je dal baje 5 goldinarjev k zvonovem, sploh niso zvonili; res je, da se pri pogrebu vsakega ubožca, ki tu imajo in se cerkveno pokoplje, primerno in brezplačno zvoni. Župnijski urad na Rudi dne 4. dne decembra 1909. Janez Volančnik, župnik.

Smrekove ograje ali živi ploti.

(Po Vičancih Škerlec pri Veliki nedelji).

Na spodnjem Štajerskem najdemo skoraj povsod pri kmetijskih posestnikih ob pašnikih in ob stezah takozvane zgrajene plote, kateri povzročijo vsako leto veliko čela. Proti jeseni so pa ti ploti razdrapani tako, da živina gre svojim potom kar čez plot. Zopet tu in tam najdemo kakega razredjšega posestnika, kateri je pred par leti zasadil živo ograjo z gabrovimi sadikami. Te sadike mu pa živina objeda skozi celo leto in zopet nima zanesljive ograje. Nekteri sadijo trnjeve ograje, kar pa zopet ni priporočljivo, posebno ne ograje iz belega dlogovca, kajti v takih ograjah imajo gosnice svoje zalege in bivališče, in kako neprijetno delo je trnjeve ograje prikrajevati ali strižiti. Premožnejši posestniki si napravljajo plote okoli vrtov, pri svinjskih dvorih iz desek, lat, ali iz pletenih žic, kar pa potegne veliko denarja iz mošnje in tudi ne trpi taka naredba na vekomaj.

Da se vsem tem sitnobam izognemo, bi kazalo po mojem mnenju, da si zasavimo ob pašnikih, ob stezah, ob svinjskih dvorih in pri vrtih takozvane žive plote ali smrekove ograje iz teh le vzrokov: 1. Nam pridejo take ograje najceneje. 2. Ne škodujejo take ograje poleg stoječim rastlinam tako, kakor pa ograje iz trnja in gaberja. 3. Prikrajsanje smrekovih ograj je res prjetno celo s takimi škarkjami, ki so nalašč za to pripravljene in odpadki se lahko za steljo porabijo. 4. Iz smrekovih sadik zraste tako gosta ograja, da niti kura ne mora skozi. 5. Je ograja iz smrekovih sadik trpečen plot in

kič posestva, ker je lepo temno zelena po leti in pozimi. 6. Se ni treba bati, da bi se nahajale v taki ograji gosnice ali pa drugi škodljivci sadnemu drevju in 7. je taka ograja priporočljiva, ker je živina ne objeda.

„Dragi stanovski tovariši!“ Morda bodeš vprašal, kje bi naj dobil toliko sadik, da bi svoje vrte, pašnike in t. d. ogradil. Največja državna gozdna drevsavnica v Avstriji je v Ljubljani na Kranjskem, kjer se pridela vsako leto po več milijonov takih sadik. Ponuja jih tudi c. k. logarski mojster Rudolf Hacker v Kraljevem gradu (Koniggrätz). Zahtevajte cenik, ki vsebega jasna navodila. Treba se je pa za časa, torej po zimi prigrasiti zanje, ker sadik skoraj vsako leto zmanjka in se kasnejšim naročilom dostikrat ne more ustreči.

Kako daleč narazen in koliko let stare sadike naj sadimo? Najbolje storiš, da izkopleš 40—43 cm široki jarek v ravni črti in kakih 20—25 cm globok. Ako je količjak mogoče, naj se to izkoplje v zimskem času, dokler zemlja zmrvava. Zgornjo tratno zemljo na drobno razsekaj, ter jo spravi na dnu jarka (jame). Sadi se po dve vrsti tako, da pride drevesce med dve sadiki v nasprotni vrsti. V črti naj bodejo drevesca ena od druge 36—41 cm narazen. Potemtakem pride 17—20 cm prostora med sadikami. Vrsti na obeh strani jarka pa naj bodeja kakih 10 cm od stene jarka oddaljeni. Ta p-doba nam to sajenje bolj prilično razkazuje.

36—40 cm

Sadi jih tako globoko v zemljo, kakor so bile poprej v sadnici, to se pozna po rumeni barvi pri koreninah. Sadikam moramo varovati tanke, nežne korenine, katere se kaj rade posuše. Pri saditvi jih moramo i neti v zadosti veliki posodi, katero smo do polovice napolnili z lovnato vodo, da so korenine v mokrem. Pri saditvi se zemlja okoli drevesca trdno stlači. Ako jim dodáš dobro sprhnetega kompostu, ti bodejo drevesca napravile vsled bujne rasti veliko veselja. Sadike naj bodo 3—4 leta stare. Ako je zemlja pri saditvi suha, jo polj takoj ko si drevesca posadil; ali to stori zvečer, ko je zemlja že hladna. Ravno tako ravnaj v prvem letu, ako nastopi suša. Konci debeljših korenin se gladko odrežejo, posebno one ki so se potrgale pri izkopavanju; nikakor pa ne kaže debela in vejic prikrajevati, kakor pri sadnih drevsih. Da nam živina ne pohodi teh novo posajenih ograj, ne preostaja drugega, kakor da jih zavarujemo. Kazalo bi, da rastejnemo pikečo žico v kakih 4—5 vrstah (črtah). Na obeh koncih vrste vkopljemo prav globoko močno sobo iz hrastovega lesa, kje se lahko žica napne; ali pomniti je treba, da moramo zgornjo žico naprej potegniti in pritrditi. Na v zmes pa nam služijo tudi dobro količi kakih 10 cm. debeli, samo moramo jih pri zemlji obžgati in namazati z vročim katranom.

„Dragi tovariši!“ Ako si storil vse po omenjenem načinu, imaš v šestih letih lepo, gosto in dovolj močno ograjo, kateri obrežeš vršiče.

Kako visoko in široko bočeš imeti, to je pri tvoji volji. Žico pa lahko sedaj odstraniš in jo porabiš kje drugod pri napravi take ograje. Veruj mi, da se ti trud in stroški pri takih ograjah poplačajo in troji potomci ne bodo zalvojo takega dela ničesar slabega o tebi govorili.

V Vičancih, na god vseh Svetnikov 1909.

Pridelovanje dveletne detelje

(Po lastnih izkušnjah zapisal Vičanski Škerlec.)

Marsikateri oče čuti, kako hudo je, ako nima dovolj vsakdanjega kruha za svojo družino. Pa veliko slabše je, ako ti dovolj klaje za živino, katere je dandanes takorekoč glavna opora v kmetijstvu. O tem ima marsikateri živinorejec prepričanje, posebno v zadnjih dveh letih. Da se tem sitnobam izognemo, se poprimimo z vso odločnostjo pridelovati štajersko dveletno rudačo deteljo. To rastlino pozna vsak živinorejec, ker je čisto udomacena. Znana pa je tudi vsakemu njena lastnost in vrednost in žalbog, da se je v tako mali meri prideluje. Po drugi stran: pa si delajo nekteri veliko napako s tem, da kupujejo slabovedno seme te detelje, v katerem se nahaja bižo polovice ničvrednega plevca. Z mirno vestjo priporočim vsakemu, kateri želi dobro deteljo in travno seme, naj se obne skoz c. k. kmetijsko družbo v Gradcu na Verband der landwirtschaftlichen Genossenschaften in Graz, Franzensplatz Nr. 2. V tem oziru imam popolno prepričanje, ker že več let tako semenje tamkaj naroču-

r člo-
ob ta
o, ker
hu j-
In re-
Pegan
čiskanu
a be-
odjedati
vemo,
Pegana
olja! In
mah-
ajti vsa
ga nan-
na n-
deželni
ikalcev,
je stem
lastno
la pred
iteljeva
a z ža-
na 3
mba je
česar o
Stoperc
ro. Po-
rudarki
hčerko
ot žup-
ovesti v
bil tudi
raznih
mekaj o
na prosil
v Stoci-
nici ima
nekem
„pijan-
pri tej
gospodu
„ljivce“.
Keček
skavati!
tako
sodite,
m.
SAMANO-
licama **
z mlado
svinjski
ovrencu,
** okr.
eter na
nicah**,
e veliko
ru**; v
abra na
arjji); v
; v Ar-
abra na
radacu“).
mlado
sejem z
škem**;
drži de-
mariboru
leleženi
jezik je
1. pro-
arske in
on der
(arburg).
el
se kleri-
inska
i. Taka
isti kle-
izpovedi
čudovita
a sta se
a, da je
itičnemu
64
ajoče, z
[hrvatsko]